

Novi Matajur

Leto II - Štev. 22 (46)
UREDNIŠTVO in UPRAVA
Čedad - via IX Agosto 8
Tel. (0432) 7 13 86
Poštni predal Čedad štev. 92
Casella postale Cividale n. 92

ČEDAD 15.-30. novembra 1975
Autorizz. Tribun. di Trieste n. 450
Izdaja ZTT
Tiskarna R. Liberale - Čedad

Izhaja vsakih 15 dni
NAROČNINA: Letna 2000 ltr
Za inozemstvo: 3000 ltr
Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska
Trst 11-5374

Odgovorni urednik: Izidor Predan
Za SFRJ žiro račun
50101-603-45361
• ADIT • DZS, 61000 Ljubljana,
Gradlišče 10/II - Telefon 22-207

Quindicinale
Sped. in abb. post. II gr./70
Poštnina plačana v gotovini
Posamezna številka 100 ltr

OB KONGRESU NAŠIH EMIGRANTOV

Kakor smo pisali v zadnji številki našega lista, se je vršil 1. novembra letos v Belgiji, v rudarskem mestecu Tamines, 2. kongres Zveze emigrantov iz Beneške Slovenije. Poleg delegatov, ki jih je bilo nad 200 iz raznih dežel Evrope, je prisostvovalo kongresu še kakšnih 200 emigrantov in gostov.

Zeleti so vedeti, kakšna je organizacijska struktura Zveze naših emigrantov, kaj dela in kako dela, kakšne cilje zasleduje in kašen upliv ima med našimi izseljenci, pri oblasteh in pri sorodnih furlanskih ter italijanskih emigrantskih organizacijah.

Vsem je bilo dano zadostneje, tistim, ki so prišli na kongres z raznimi dvomi ali iz radovednosti, kakor tistim - in teh je bilo največ - ki so prišli z željo, da bi organizacija ojačili in jo podprli.

Iz poročila organizacijskega tajnika Zveze je razvidno, da je opravila organizacija ogromno in pozitivno delo od zadnjega kongresa do sedaj. Prav tako je to razvidno iz Del Medicovega poročila, da je Zveza beneških emigrantov masovna organizacija, ena izmed najvažnejših političnih ter kulturnih komponent, ki se danes bojujejo v Benečiji za narodnostni in gospodarski preporod naše dežele. (Izvirke njunih poročil objavljamo na drugem mestu).

Kongres v Taminesu je imel globok odmev, ne samo med našimi emigranti po svetu, pač pa tudi doma in v krogih odgovornih oblasti. Svoj pozdrav so prinesli ali ga poslali kongresu - najvišji predstavniki dežele Furlanije-Juljske krajin, prav tako vseh furlanskih emigrantskih organizacij.

Kongres je točno analiziral sedanji politični, kulturni, gospodarski in socialni položaj v Beneški Sloveniji, ki je nevzdržen in odkril točne odgovornosti kompetentnih organov za to stanje.

Delegati II. kongresa Zveze beneških emigrantov, z odgovornostjo, ki jim je svojstvena, se niso omejili samo na kritike in na obtožbe oblastem, ker niso rešile naših problemov.

Pokazali so tudi pot, po kateri je treba nujno iti, če se hoče dejansko rešiti gospodarske in narodnostne probleme v Beneški Sloveniji, če se hoče ustvariti pogoje, da se naši emigranti vrnejo.

Zdaj je odvisno od oblasti, predvsem pa od deželne uprave, če bo to pot sprejela. Na vsak način se bodo borili naši emigranti, vedno z večjo močjo, da bo sonce pravice pregnalo megle iz naše Benečije.

Delegacijo beneških Slovencev sprejel predsednik deželnega sveta Pittoni in načelniki svetovalskih skupin

Odposlanstvo beneških Slovencev zahtevalo, naj bo odkrito omenjena v programski izjavi slovenska manjšina iz videmske province

V petek, 7. novembra, popoldne se je odpeljala v Trst delegacija beneških Slovencev, kjer jo je sprejel predsednik deželnega sveta Arnaldo Pittoni in načelniki svetovalskih skupin.

Delegacijo so sestavljali don Marino Qualizza, prof. Viljem Černo, prof. Pavel Petričič, pokrajinski svetovalc arh. Valentin Simoniti, prof. Avgust Lauretig, prof. Beppino Crisetig, don Natale Zuanella in don Emil Cencig, Dino Del Medico in Izidor Predan.

V pogovoru s predsednikom Pittonijem, ki je potekal v prisrčnem duhu, so beneški odposlanci analizirali celo vrsto zahtev, ki so bile že v preteklosti naslovljene na deželo, a niso našle rešitve.

Delegacija beneških Slovencev je nato izročila predsedniku Pittoniju štiri zahteve, ki naj bi jih deželna uprava čimprej rešila.

Te zahteve so:

1) Naj se odkrito omenja v programskih izjavah, v posegih in programu novega deželnega odbora slovenska manjšina iz videmske pokrajine.

2) Naj deželni svet sprejme poseben zakon - priporočilo za čimprejšnjo raztegnitev «statusa» slovenske manjšine, na državni ravni, na slovensko etnično - jezikovno skupino, ki živi v videmski pokrajini.

3) Dežela naj izda poseben zakon o priznanju finančne in organizacijske pomoči

kulturnim skupinam, ki si prizadevajo za zaščito in o vrednotenje slovenske narodnostne skupnosti v videmski pokrajini.

4) Dežela naj zagotovi svoje pokroviteljstvo nad kulturnimi in znanstvenimi pobudami, katerih namen je doseči zaščito Slovencev v videmski pokrajini in izobraževanje mladine v sloven-

ščini in to kot premisa za poznejše državne posege na tem področju.

Predsednik Pittoni je delegaciji odgovoril, da so mu uprašanja beneške skupnosti dobro znana; zagotovil je pripravljenost deželnega sveta za njihovo reševanje v okviru deželnih kompetenc

(Nadaljevanje na 2. strani)

USPEL SENJAM BENEŠKE PJESMI NA LJESAH

BENEŠKI OTROCI Z «NINO NANO» ODNESLI PRVO NAGRADO

V nedeljo, 9. novembra, je bil na Ljesah, v novi «palestri» tretji Senjam beneške pjesmi, ki ga je organiziralo kulturno društvo «Rečan».

Kot je znano, bi se bil moral vršiti festival «Beneške pjesmi» že v nedeljo 12. oktobra, a je bil preložen zaradi slabega vremena.

V obdobju manj kot mesec dni so člani društva «Rečan» - s prostovoljnimi delam - dogradili «palestro», tako da se je v nedeljo, 9. novembra, vršil Senjam pod streho. Tudi takrat ni bilo vreme preveč dobro naklonjeno. Pritisnil je mraz, veter, zvečer še dež, a ljudje so bili pod streho in v dobrem zavetju.

Prišlo jih je toliko, da so napolnili dvorano do zadnjega kotečka, kljub temu, da je bil ob isti uri organiziran v Sv. Lenartu drugi praznik,

«Sagra občinskega patrona». Za Senjam so pripravili domačini, mladinci in starejši, devet novih pjesmi, vse pre-

žete z duhom ljubezni do naše zemlje, jezika in kulture.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Otroci, ki so z «Nino nano» dobili prvo nagrado na Senjama beneške pjesmi na Ljesah.

Po podpisu sporazuma med Italijo in Jugoslavijo

Izjava SKGZ

Po sporazumu, ki sta ga podpirala zunanji minister Italije Mariano Rumor in sekretar za zunanje zadeve SFRJ Miloš Minič, je SKGZ objavila izjavo, ki se nas od blizu tiče, zato jo objavljamo v celoti. V SKGZ, katere delokrog obsega vse področje v zamejstvu, kjer živijo Slovenci, so ključene tudi nekatere organizacije beneških Slovencev, med njimi tudi «Novi Matajur». Izjava SKGZ se glasi:

Podpis sporazuma med Jugoslavijo in Italijo glede mejnih vprašanj, o zaščiti narodnih manjšin, o razširitvi gospodarskega sodelovanja med obema državama, posebno še med obmejnima področjema z ustanovitvijo skupne svobodne industrijske cone, prometnih povezav in sodelovanje med pristanišči, je važen dogodek za nadaljnje odnose med obema državama in obmejnima področjema, hkrati je tudi pomemben za vso slovensko narodnostno skupnost v Italiji.

SKGZ meni, da je v zvezi s podpisom pogodbe spodbudno dvoje: dejstvo, da je po načelni odobritvi parlamentov in drugih predstavniških organov obeh držav sorazmerno hitro prišlo do podpisa, zaradi česar je utemeljeno pričakovanje, da bo prišlo do skorajšnje ratifikacije, ki bo formalno pravno sprostila uresničitev vseh obveznosti, ki jih sporazum vsebuje. Slovenci v Italiji pričakujejo, da bosta enako

vzdušje in pripravljenost prisotna tudi pri uresničevanju vseh delov sporazuma.

Drugo pozitivno dejstvo je vsebina spremnih besed, ki sta jih izrekla ob tej priložnosti oba ministra in ki dajejo sporazumu še višjo oceno, kot sta jo podala pred obema parlamentoma predvsem glede velikega političnega pomena, ki ga predstavlja sporazum danes, posebno pa glede njegovih ugodnih posledic v bodočnosti.

Slovenci v Italiji so prepričani, da bo podpisani sporazum v zvezi z obveznostmi do narodnih manjšin pomenil tudi zanje «veliko zgodovinsko priložnost» in «novo stran, ki jo je treba v celoti napisati», kot je dejal italijanski zunanji minister Mariano Rumor, s tem da bo izvršena «častna dolžnost obeh vlad, da z notranjimi ukrepi pospešita uveljavljanje vseh manjšinskih pravic», kot je dejal jugoslovanski sekretar za zunanje zadeve Miloš Minič.

SKGZ sodi, da pomeni sporazum o zaščiti slovenske manjšine odpravo dosedanje prakse omejitve pravic in vsebinskega omejevanja pravic in izhodišče za hitro in učinkovito uresničenje podpisanih obvez, ki bodo globalno zaščitile vso slovensko manjšino v videmski, goriški in tržaški pokrajini.

Obveznosti do slovenske narodnostne skupnosti morajo izpolniti rimski parlament, dežela Furlanija - Juljska krajina in vse krajevne uprave narodnostno mešanega ozemlja. Dežela Furlanija - Juljska krajina ima pri tem še posebno vlogo, da si z zakonskimi pobudami pribori utemeljeno pravico sprejemati ukrepe v korist slovenske narodnostne skupnosti, od parlamenta pa zahtevati sprejetje tistih norm, ki so v njegovi pristojnosti. Od izvajanja sporazumov na gospodarskem in drugih področjih bo imela največjo neposredno korist predvsem dežela, zato je razumljivo, da se bo morala zavzemati, da s primerno učinkovitostjo pospešuje uresničevanje vseh delov sporazuma, torej tudi tistega dela, ki se tiče slovenske narodnostne skupnosti.

SKGZ ponovno poudarja, da pozitivno ocenjuje vse dele sporazuma in se pridružuje splošni oceni, da pomeni celoten sporazum novo, pomembno etapo v odnosih med Jugoslavijo in Italijo, kar bo nujno moralo ugodno vplivati na položaj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Beneški otroci . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

Prav tako so pesmi uglasbili domačini in jih peli domačini.

Sto let nismo nič ustvarjali na tem važnem kulturnem področju. Šele potem, ko je prišlo v Beneški Sloveniji do določenega kulturnega in narodnostnega osveščanja, so se našli ljudje - predvsem mladinci - ki so začeli ustvarjati naše nove narodne pesmi. Pri tem je opravilo dobro narodno delo kulturno društvo «Rečan», ki hiti odstraniti vrzel in dohietati zamujeno. Kljub raznim težavam in nerazumevanju je letos organiziralo že tretji Senjam beneške pesmi.

Senjam beneške pesmi je odprl predsednik kulturnega društva «Rečan», Aldo Klodič, ki je pozdravil vse prisotne in se zahvalil vsem tistim, ki so pomagali, da je prišlo do njega. Dejal je, da bo ta «Senjam» pomenil korak naprej za ohranitev beneško-slovenske skupnosti in

Na Senjamu beneške pesmi je pesem «Sila» dobila drugo nagrado. Peli so jo Franco Cernotta, Remigio Cernotta in Mario Bergnach.

njenih izročil.

Grmiški župan Fabio Bonini je pozdravil Senjam v imenu občinske uprave. Poudaril je pomen te prireditve, ki ne pomeni samo popevkarski praznik, pač pa, da je kulturno dejanje, ki se vključuje v širšo dejavnost za kulturni dvig beneškega ljudstva, v katerega vsi verjamemo.

To je stališče naše občinske uprave in upamo, da bo do organizatorji festivala nadaljevali s to pobudo, je zaključil župan Bonini.

Po Boninijevih besedah je ansambel The NewDiamants, ki je spremljal pevce, zaigral nekaj veselih modernih in s tem ustvaril praznično vzdušje v dvorani. Potem se je z napovedovanjem Eide Vogrig in Augusta Lavretiča začel sam festival.

Kot prvi je izven konkurence nastopil pevski zbor «Pod lipo» iz Barnasa, ki je zapel pesem Nina Specogne «Gor na mojem okence».

Nato so prišle na vrsto prve pesmi. Ženski pevski zbor «Rečan» je zapel «Rosica neba» na besedilo Valentina Birtiča in glasbo Valentine Petricig. Siedila je pesem «Umino» (v rudnik), katere besedilo je napisal Aldo Klodič, uglasbil pa jo je Faustino Nazi, zapel jo je Checco in Gabriella. Kot tretjo so zapeli beneški otroci pesem Alda Klodiča in Antona Qualizza «Nina nana».

Potem ko smo na kratko poslušali omejene tri pesmi v izvajanju orkestra, so prišle na vrsto druge tri: pesem «Sila», ki jo je napisal Aldo Klodič in jo je uglasbil Franco Cernotta, je zapel trio: Remigio Cernotta, Mario Bergnach in Franco Cernotta. Pesem Rinalda Luszacha «Zima» je zapela Nila Ruttar. Pesem «Beneški sem fant», besedilo Valentin Birtič, glasba Angela Petricig, je zapel Renzo Birtič.

Zadnje tri pesmi «Pomlad», ki jo je napisal in uglasbil Toninac Qualizza, «Štupienjo za štupienjo», ki jo je napisal in uglasbil Checco in «Vesela sem bila», ki jo je napisal Valentin Birtič, uglasbili pa sta jo Angela in Valentina Petricig, so zaključile festival.

Prvo je zapel pevski zbor «Rečan», drugo avtor sam skupaj z Gabrielo, tretjo pa Lucia Costaperaria.

Medtem ko je bila žirija na delu, da izbere najboljše pesmi, so Mario Bergnach, Remigio Cernotta in Gabriela Sima prizorili skeč Izidorja Predana «Sardelon».

Delo žirije je bilo težko, saj so bile vse pesmi lepe in vsi so jih lepo peli. Nazadnje so se le odločili in dali prvo nagrado beneškemu otroku za pesem «Nina nana». Otroci so dobili pokal Zveze slovenskih emigrantov, avtorja, Aldo Klodič in Toninac Qualizza pa pokala Novega Matajurja in društva «Ivan Trinko». Kot druga najboljša pesem je bila ocenjena «Sila», katere avtor in izvajalci so dobili plakete občine Grmek.

Na tretje mesto se je uvrstila pesem «Beneški sem fant». Renzo Birtič, ki jo je zapel in avtorica sta dobila medalji videmske province. Vsi nastopajoči so dobili spominske diplome od društva «Rečan».

Vesela novica iz kanalske doline

V Kanalski dolini, kot je znano, živijo poleg Italijanov, Furlanov in Nemcev, tudi Slovenci. Nekoč, od VI. stoletja dalje, je bila vsa dolina slovenska, od Lipalje vasi do Rajblja, Bele Peči in Kokov. Pozneje je socialni razvoj privedel do tega, da je Slovincem ostal le kmečki in hribovski del doline; ostale predele so zasedli najprej prebivalci nemškega naroda, po prvi svetovni vojni so prišli v dolino Italijani in po drugi svetovni vojni se je italijanska, oziroma furlanska kolonizacija še bolj okrepila. Trenutno živijo na teritoriju Kanalske doline, drug poleg drugega ali pomešani med seboj, pripadniki štirih narodnostnih skupin številčno; največja skupina je italijansko-furlanska, najmanjša pa nemška, ki je bila zdesetkana pred prvo svetovno vojno, ko je skoraj kompaktno optirala za nemški «Reich» in se preselila v tedanjo Veliko Nemčijo.

V narodnostnem oziru, pa so najbolj ogroženi Slovenci, ki pod vplivom novega okolja, turizma in gostega prometa, polagoma pozabljajo na svoj materini jezik, na svoje običaje in na lastno narodno identiteto.

Kanalski Slovenci govorijo koroško narečje in so najbolj številni v Ukvah (Ugovizza) in Zabnicah (Camporosso). V Ukvah predstavljajo večino vseh prebivalcev, v Zabnicah pa živi okrog 700 ljudi, od katerih je približno polovica Slovencev. V teh dveh vasi sta aktivna dva slovenska pevski zbora in sicer: «Višarski zvon» iz Zabnic in «Planinka» iz Ukev in tu je vse kar zmorejo Kanalski Slovenci na kulturnem področju. Dušno pastirstvo v teh krajih je dobro preskrbljeno s slovenskimi duhovniki; kar štirje so in vsi so iz naše Benečije. Postavljeni so v Naborjetu, Ukvah, Zabnicah in v Rajblju. Ti duhovniki skušajo, po svojih močeh, ohraniti slovenske značilnosti teh krajev pod vsarji in delajo v tem, da vsaj rešijo, kar se da rešiti. V tem oziru je hvalevredna in zanimiva pobuda župnika Marija Garjupa (doma iz

Topolovega) in njegovih farnov iz Ukev, ki so letos začeli izdajati župnijski vestnik (Bollettino parrocchiale) «UKVE». Pred nami imamo že 4. številko prvega letnika iz katere smo črpali skoraj vse podatke, ki smo vam jih zgoraj posredovali. Gre za ciklostiliran list na 16. straneh, tehnično torej zelo skromen, a kar nas zanima, je predvsem njena vsebina. Članki so pisani deloma v italijanščini, deloma v slovenščini. Nekateri so celo dvojezični. Koncept lista je isti kot pri «Novem Matajurju», ali pri «Domu», ki ga žal že več mesecev pogrešamo. List naj bo razumljiv in dostopen najširšemu krogu bralcev. Ta «Bollettino» prinaša najrazličnejše lokalne novice, obravnava pereče vaške probleme, skuša spodbuditi Slovence, da se bolj

aktivno zavzemajo za slovenski jezik in domačo kulturo ter kritično ocenjuje malodušnost in kompleks manjvrednosti, ki še vladata med našim ljudstvom. V uvodniku 4. številke, izpod peresa domačega, župnika beremo, da «bo skušal list vrniti resnični obraz (to je etnično identiteto) in nekaj poguma naši takozvani «manjšini», ki je v Ukvah večina...».

Tokrat smo posvetili precej pozornosti skromnemu župnijskemu vestniku, ker smo prepričani, da bo njegova vloga pri tamkajšnjih Slovincih brez dvoma pozitivna in ker moramo imeti vsi pri srcu usodo naših bratov iz Kanalske doline ter se zanimati za njihove probleme, ki so istočasno tudi naši.

Božo Z.

UNA TESI SULLA SLAVIA

Una ricerca di geografia agraria

Strutturata in tre parti, con una premessa ed un'appendice, comprendente fra l'altro un elenco di toponimi bilingui e ricchi riferimenti bibliografici, questa tesi ha per oggetto la struttura della produzione agraria delle Valli del Natisone.

La laureanda è Luciana Grattoni (relatore il prof. dott. Giampietro Cotto Cometti, della facoltà di lettere e filosofia - Laboratorio di Geografia dell'Università di Trieste).

Essa si è avvalsa della collaborazione del Circolo Culturale «Ivan Trinko», di singoli operatori culturali della Slavia e di pubblicazioni prodotte dai nostri studiosi.

Parti principali della tesi: la struttura fondiaria delle aziende, le loro dimensioni, i tipi di impresa, orientamenti produttivi e le loro variazioni dal 1929 al 1970, il patrimonio zootecnico, la meccanizzazione agricola, il reddito agricolo, l'analisi dei piani di sviluppo.

La documentazione è molto ricca, anche nelle prime due parti che riguardano

l'ambiente umano e che rappresentano un vero e proprio studio storico-geografico e socio-antropologico della Slavia italiana.

Ci piace qui notare come l'autrice colleghi strettamente lo sviluppo economico-agricolo (che è fondamentale per la gestione del territorio e la piena utilizzazione delle risorse) con lo sviluppo culturale delle Valli del Natisone: infatti, a conclusione, dice: «...L'indagine ha rivelato che l'eventualità di una rivitalizzazione delle strutture ambientali, culturali e produttive è possibile anche se subordinata al fatto che ogni eventuale futuro intervento regionale sia orientato nella prospettiva del riconoscimento e dell'appoggio di tutte le iniziative partite dalla realtà delle Valli».

Alcune interessanti tavole sinottiche illustrano le variabili demografiche e produttive.

La copia della tesi di laurea può essere consultata presso il circolo culturale «Ivan Trinko» di Cividale.

Del poslušalcev na Senjamu beneške pesmi na Ljesah.

Delegacija Beneških Slovencev . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

Predsednik je nadalje zagotovil, da bo opozoril na ta uprašanja načelnike vseh svetovalskih skupin, da bodo slednji lahko povzeli ukrepe, ki se jim bodo zdeli najbolj primerni.

Beneškimi Slovincem je izrazil svoje simpatije in solidarnost.

Delegacija se je potem srečala s predstavniki svetovalskih skupin v skupščini. Srečanja so se udeležili svetovalci Baracetti in Colli za KPI, Zanfagnini za PSI, Stoka opravičil odsotnost predstavnikov MF, PRI in PSDI, ki so bili odsotni zaradi nujnih obveznosti.

Tudi predstavnikom svetovalskih skupin je izročila delegacija zgoraj navedene zahteve in jih še podrobneje poučila o položaju Beneške Slovenije.

Prvi od prisotnih svetovalcev je spregovoril Arnaldo Baracetti v imenu KPI. Dejal je, da je slovenska stvarnost videmske pokrajine vedno prisotna, ker je dejanska stvarnost. V Beneški Sloveniji ljudje govorijo slovenski. Nepriznanje tega dejstva je nedopustno pomanjkanje in neizpolnjevanje italijanske demokracije. Nato je poudaril, da se narodnostna zavest med beneškimi Slovenci razvija naprej, kljub odklonitvam in pritiskom.

Brez kakršnega pridržka je sprejel vse zahteve delegacije in izrazil beneškimi Slovincem popolno solidarnost.

V imenu Slovenske Skup-

nosti je najprej pozdravil v slovenščini delegacijo dr. Drago Stoka. Nato je nadaljeval v italijanščini in rekel, da če ne bo vseboval program prinojne deželne vlade zahtev beneških Slovencev, bo naletela uprava na močan odpor opozicije. «Za pravice beneških Slovencev se moramo boriti vsi demokrati!» je zaključil Stoka.

Za njim je spregovoril načelnik socialistične skupine Zanfagnini, ki je poudaril važnost enotnosti nastopov beneških Slovencev. - ne glede na politično opredelitev, ko se gre za priznanje narodnostnih pravic. To bi morale resno upoštevati vse politične stranke. Izrazil je željo še po podobnih srečanjih, na katerih pa naj bi se govorilo o načinu realizacije naših zahtev, da bi ne bilo več treba postavljati zahtev o priznanju slovenske skupnosti v videmski pokrajini.

Persello, ki je govoril v imenu načelnika svetovalske skupine KD, je poudaril, da so bile določene napetosti in nasprotstva odстранjena v zadnjih letih v Benečiji, da pa so ga najbolj prizadeli podatki o množičnem izseljevanju. Obljubil je, da bo seznanil načelnika skupine in druge svoje kolege o obupnem stanju, v katerem se nahajajo beneški Slovenci.

Na koncu sestanka se je zahvalil v imenu delegacije vsem prof. Marino Qualizza in tudi on izrazil željo, da bi se govorilo na prihodnjem srečanju o konkretnih rešitvah naših perečih problemov.

- CHE FAI ZIO?

- SPARO ALLE PIPETTE CHE RAPPRESENTANO UN GRAVE PERICOLO AI CARI CONFINI DELLA PATRIA !!!

Predsedstvo kongresa Zveze beneških emigrantov. Na tribuni govori predstavnik občine Tamines.

A Tamines al 2° Congresso degli emigranti sloveni della Benečija

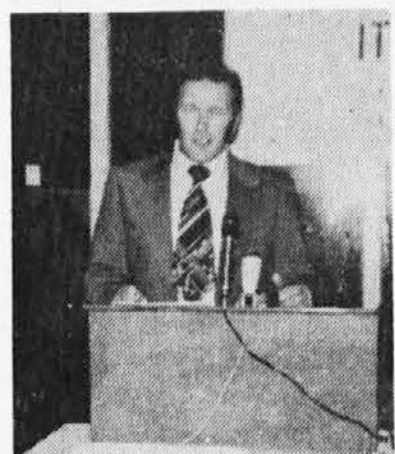
CHIESTE CONCRETE SOLUZIONI AI PROBLEMI DEGLI EMIGRANTI

Alla presenza di autorità politiche dibattute le relazioni dei vari delegati. Chiesto il riconoscimento ufficiale della minoranza slovena nella provincia di Udine e lo sviluppo industriale della Slavia friulana

A Tamines alla presenza di autorità politiche e culturali oltre 200 delegati delle 6 nazioni in cui opera l'Unione emigranti sloveni della Slavia Friulana, hanno dibattuto le trenta relazioni presentate al 2.º congresso dell'U.E.S. Tutti gli interventi ribadivano, con particolari, la tematica della relazione ufficiale presentata da Dino Del Medico che parlava a nome della Presidenza dell'U.E.S.

Cercheremo quindi di cogliere nei vari interventi i punti più significativi, anche perchè stancheremmo il lettore riportando integralmente tutti gli interventi. Ha aperto i lavori Alfredo Cicigoi sottolineando il grave fenomeno di spopolamento delle Valli del Natisone. Non abbiamo fatto tanta strada — ha continuato — per ammirare i paesaggi della tanto amara terra straniera, bensì per lottare tutti insieme per i nostri diritti, per il reale sviluppo economico-sociale e perchè ognuno di noi possa finalmente trovare lavoro nel suo paese.

Ado Cont ha illustrato ai congressisti la relazione sull'attività dell'Unione dal 1-11-73 al 1-11-75. Nel suo intervento, preciso e articolato,

Ado Cont govori na kongresu naših emigrantov v Taminesu.

ha descritto i vari rami in cui l'Unione ha operato in questi due anni. Possiamo indirizzarla in tre rami fondamentali:

a) nel ramo culturale con l'organizzare spettacoli culturali sia all'estero (celebrazione del 30. della liberazione a Bülloch in Svizzera) che in Benečija (Festa dell'emigrante a Subit, Dan emigrante a Cividale, Kamenica, Sv. Barbara, ecc.);

b) nel ramo politico-organizzativo dell'Unione (le varie riunioni sia all'estero che in Italia, le conferenze con personalità politiche, da ricordare quella di S. Pietro al Natisone con la partecipazione del presidente della

Provincia avv. Turello e così via);

c) nel ramo di coordinamento politico-operativo fra le varie organizzazioni della emigrazione operanti in tutta Italia (congressi provinciali e regionali che hanno permesso la partecipazione attiva dell'Unione emigranti sloveni alla Conferenza nazionale sull'emigrazione tenutasi a Roma il 1-3-75, in cui per la prima volta il nostro problema è stato portato a conoscenza a livello di politica decisionale).

Cont ha quindi letto l'intervento del cons. prov. Paolo Petricig il quale ha sottolineato il cambiamento politico nelle Valli del Natisone dopo il 15 giugno. Con il voto dato dalla massa dei lavoratori, per un processo politico avvenuto in tutta Italia, il centro sinistra è crollato imponendo quindi nuove forme di governo.

Ci saranno, così commenta Petricig, rivolgimenti positivi che interesseranno anche la Benečija. La mia presenza, continua Petricig nel suo scritto, in Consiglio provinciale permette la convocazione di una conferenza provinciale, voluta da PSI e PCI sui problemi della minoranza slovena. A questo bisogna aggiungere il nuovo ruolo del PCI, capace di imporre politicamente nuove scelte amministrative.

Anche i deputati Skerk e Lizzero hanno mandato un saluto ed un augurio di riuscita al congresso, scusandosi di non potervi partecipare, essendo impegnati col consiglio nazionale dell'A.I.D.L.C.M.

A questi si sono aggiunti i saluti dei cons. regionali Lovriha e Stoka. Con un telegramma anche il presidente della giunta avv. Comelli ha inviato gli auguri di un proficuo lavoro.

Il vice presidente del consiglio Moschioni ha sottolineato l'importanza del Congresso, vista l'enorme partecipazione di pubblico. Ha letto quindi l'intervento del presidente Pittoni che non ha potuto partecipare personalmente al Congresso.

Ha svolto quindi la sua relazione Dino Del Medico, eletto poi a segretario politi-

co dell'organizzazione. Nel suo lungo intervento ha toccato tutti gli aspetti del problema. Grande importanza ha dato alla sede centrale di Cividale, divenuta il centro direttivo-operativo di tutta l'Unione, anche perchè «si trova a contatto con la nostra gente ivi rimastavi e può seguire più da vicino la situazione politica regionale, provinciale e comunale e può incidere quindi con più vigore e validità nella stessa realtà della Benečija che sta evolvendosi e sta maturando a passi da gigante». Oggi la Unione è parte integrante di tutto un vasto schieramento di forze culturali e sociali che stanno sviluppando una grande e lodevole attività nella Benečija. Per quanto riguarda la nostra lotta per il rimpatrio degli emigranti a casa, punto discusso al 1.º Congresso, ci siamo resi conto, ha continuato, che senza uno sviluppo armonico e radicalmente nuovo della Benečija non ci può essere possibilità di un ritorno a casa. In questo senso la colpa ricade su coloro che hanno in mano le leve politiche ed economiche e non fanno nulla per la rinascita economica delle nostre Valli. Per quanto riguarda la nostra particolare situazione etnica molto è stato fatto in questi ultimi due anni. La nuova situazione politica locale e nazionale ha fatto retrocedere, o per lo meno attenuare, la reazione e la oppressione nei nostri confronti. In questo quadro è stato firmato tra Italia e Jugoslavia il trattato sulla definitiva delimitazione dei confini, trattato che noi salutiamo con soddisfazione in quanto ora si può pretendere che si cominci a fare qualcosa anche per la nostra zona, non insorgendo più scuse di tradimento all'Italia. Noi pensiamo, ha detto, che sia giunto il momento di porre con forza la rivendicazione di venire riconosciuti come entità nazionale facente parte della comunità nazionale slovena del Friuli-Venezia Giulia. Per la nostra esistenza è però necessario un altro presupposto: quello di creare le condizioni economiche per la fine della nostra emigrazione.

Quali sono dunque gli obiettivi della nostra Unione per il futuro?

1) lottare assieme a tutti i circoli della Benečija per il riconoscimento dei nostri diritti nazionali;

2) esigere per le comunità montane delle nostre Valli (Natisone, Tarcentino, Carnia e Resia) stanziamenti straordinari per la rinascita economica della Benečija;

3) studiare la possibilità di inserire nelle scuole l'insegnamento della lingua slovena, finanziare le iniziative culturali, scolastiche e formative dei circoli della Benečija.

Il nostro obiettivo, dunque, deve essere di poter assieme alle altre forze che operano in Benečija conseguire in un prossimo futuro una Benečija rinata nazionalmente, economicamente, socialmente e culturalmente.

Silvio Feletig ha descritto le non troppo rosee situazioni della Cassa dell'Unione clientelastica operata dalla Regione nell'assegnare i fondi alle varie associazioni della emigrazione. «Si rispettino i criteri», ha continuato Feletig, che le zone di maggiore emigrazione vengano maggiormente finanziate». Si parla tanto di Cassa del Mezzogiorno, di finanziamenti CEE, ma non si parla di aiuti alla Carnia e alla Slavia Friulana, che hanno uno dei più alti tassi di emigrazione e uno dei redditi più bassi in Italia». Chiediamo che sia sul piano nazionale che regionale e provinciale si af-

fronti il nostro specifico problema ... che si arrivi anche al riconoscimento ufficiale della nostra minoranza nazionale. E' ora di smetterla con la repressione. Si inizi a lavorare a favore di un popolo che tanto ha dato all'Italia e così poco ricevuto da essa».

Cont Nello, nel successivo intervento, ha fatto notare che parlare del dramma dell'emigrazione è facile, tanto è stato detto e scritto. Oggi, quando le promesse fatteci sono semplici sogni, proprio nel momento in cui la realtà ci attanaglia con urgenza, non si possono sorvolare i

Continua in 4ª pagina

ANCHE LA STAMPA BELGA HA DATO AMPIO RILIEVO AL CONGRESSO DEI NOSTRI EMIGRANTI

L'actualité NAMUROISE A TAMINES

Le deuxième Congrès slovène réclame plus d'attention de l'Italie pour la région d'Udine

C'est une manifestation qu'il faut vivre! Un vrai congrès à l'italienne. Que de vie parmi ces quelque 300 délégués venus de Hollande, Allemagne, Suisse, Luxembourg, Italie, France et de toute la Belgique, heureux de se rencontrer à ce 2e congrès des émigrés appartenant à la minorité linguistique slovène de la province d'Udine.

Le premier de ces congrès avait eu lieu à Org, en Suisse. A ce congrès s'associait cette même minorité de Gorizia et Trieste.

C'est le comité taminois, composé de MM. Alfredo Cicigoi, président de ses collaborateurs Dario Conias, Antonio Loretig, Gianna Conolaz, Eligio Floranis, Guido Cicigoi, Mario Forelet et Giuseppe Vogrig qui, avec Ado Cont, secrétaire national de l'Office d'émigration, avait mis ce congrès sur pied.

Un autocar avait été mis à la disposition de la télévision slovène qui, durant son séjour à Tamines a visité ses ressortissants installés chez nous.

Onze pages d'introduction
C'est Dino Del Medico, président de l'Office d'émigration, qui dirigeait les débats. Ceux-ci furent introduits par une allocution de onze pages dactylographiées.

Tous les participants avaient reçu leur fardé personnelle et l'on peut écrire que ce congrès avait été mis au point avec une remarquable précision.

Vingt-huit orateurs se firent entendre (?), les uns après les autres. Se succédèrent des syndicalistes, des représentants des partis, des jeunes, des dirigeants d'associations.

Après quatre heures de «points de vues», Dino Del Medico d'abord, Ado Cont ensuite devaient faire un condensé des avis émis par les congressistes.

De l'avis général, tous se sont plaints de ce que le gouvernement italien se désintéresse du sort de la minorité de la région slovène provoquant le taux le plus élevé d'émigration.

Mais, constatant la crise européenne, le congrès a davantage discuté des possibilités de développer la région slovène plutôt que de traiter des problèmes d'émigration. En traitant de cette question, les délégués marquaient leur volonté de retourner dans leur pays mais d'y trouver un travail respectable.

Les participants ont également souhaité avec fermeté que le gouvernement italien donne la possibilité aux Slovènes d'avoir des écoles où l'enseignement serait donné en langue maternelle mais aussi à l'étranger, dans les régions à forte densité d'émigrés.

Ils ont réclamé également une meilleure répartition des fonds mis à la disposition de l'Italie par le Marché commun, car les montagnes du Nord, et plus précisément dans la région citée, sont particulièrement pauvres.

Le secrétaire M. Cont devait souligner combien l'accueil en Belgique, et à Tamines en particulier, avait été chaleureux, ajoutant même qu'une semblable réunion n'aurait probablement pas les mêmes faveurs en Italie.

En Belgique, depuis une semaine, il a affirmé que la Belgique était une terre vraiment accueillante pour ses compatriotes qui, dans l'ensemble et parmi les jeunes particulièrement, souhaiteraient regagner leur pays s'ils pouvaient y trouver du travail, chose possible si le gouvernement italien faisait preuve de bonne volonté.

M. Guillaume, échevin des Affaires sociales de Tamines, avait au préalable souhaité la bienvenue à l'assistance. Directeur d'école, il avait déclaré que la population scolaire était composée de 33 % d'enfants d'étrangers dont 27 % d'Italiens.

Il remercia chaleureusement MM. Medico, Aldo Cont et Silvio Feletig, respectivement président, secrétaire et trésorier du Comité de l'émigration; le représentant du consul d'Italie à Charleroi; le professeur Rodolfo Cian, directeur de l'Office d'émigration; M. Moschioni, vice-président de la section régionale de Trioul - Vénétie Julienne; M. Guillaume, échevin de Tamines, et M. Cicigoi, président de la section régionale organisatrice.

Ce dernier devait nous dire qu'à la suite de démarches pressantes auprès du gouvernement italien, un bureau de l'I.N.A.C. destiné à aider les ressortissants italiens, allait être ouvert à Tamines à partir de ce 2 novembre, au n. 61 de la rue Barthélemy Mollat. Une permanence fonctionnera tous les jours de 9 h à midi.

Le congrès s'acheva très loin dans la nuit, après un repas offert à toute l'assistance. Ce furent des chants slovènes qui animèrent, parfois avec nostalgie, la finale de cette grande journée.
Jean GOIS

OBVESTILO
BENEŠKO PLANINSKO DRUŠTVO VABI ČLANE IN PRIJATELJE NA DRUŽABNO VEČERJO OB ZAKLJUČKU LETNE SEZONE, KI BO «PRI FRANKU» V STAREM SELU V SOBOTO 29. NOVEMBRA OB 20. URI.
INTERESENTI NAJ SPOROČIJO UDELEŽBO NA SEDEŽ DRUŠTVA V ČEDADU, UL IX AGOSTO, 8 TEL. 71386.

Al Consiglio Provinciale di Udine MINORANZA SLOVENA

La mozione PCI-PSI sarà discussa in dicembre

I capi-gruppo dei partiti presenti in provincia hanno concordato la data della discussione della mozione presentata dal PCI e dal PSI sui problemi del gruppo etnico-linguistico della nostra Provincia.

A conclusione di una lunga seduta che è stata in gran parte dedicata ai problemi della scuola, costruzione di aule e complessi scolastici, delimitazione dei distretti

e riforma della scuola superiore, il presidente Turello ha annunciato che la mozione dei consiglieri Petricig e Tiburzio per la convocazione di una conferenza sui problemi degli sloveni del Friuli sarà discussa in Consiglio il 9 dicembre prossimo.

Non si può che esprimere soddisfazione per la decisione, nell'auspicio di una discussione fruttuosa ed obiettiva.

Emigrant o rojstni vasi

KOSCA

Stara, trudna, premartrana od djela počiva Kosca na astarganin koncu zelenega krila brega Svete Lucije; čarna korca an stare podarte hiše nan pravjo nje dugo zgodovino že od cajta, u katerin pastijeri so se pustil zamotit od ljepe dolinske planje, kjer se je zvijala rjeka, ku an srjebarni modras. Zvina je tekrat šele pasla u mjeru po starih policah, u sjenčnih hosteh. Polovil so jo an željezne kjetne ji vargli na urat an jo pouljekli u dolino, kjer so jo zaparli u nove hljeve an parpel za jasla, parmuoral jest suhuo senuo an pit samuo zvičer u kamanovin korite. U dolin so skopal ljepe njive, usjal po laško sjerak, kompjer, grah an za praseta malone, merne, oblice. Usadil so tud vinjiko an jo spel po drjeujah za pardjelat ku lah vino. Že parve ljeto je garduo kazalo, so paršle pauodnja, tuča an suš. S cajtan so njive ratalo premajhane za use družine stare an mlade. Možje so začel se jest an klet hude ljeta. Muorli so se pobrat an iti z trebuhan za kruhan guzjerat u Vogarijo, na Hrovaško, an tud na Stajarsko an Koroške. Damu so hodil po zime an parnesoval krone, goldinarje, ženam židane cembaste facuole. Guoril so njemško an hrovaško. Od uh so in majal zlati roncini. Potlé so ušafal navado hodit djelat tri mjesce na ljeto u Pemijo an u Nemčijo. Uojské so jih pognale u Ameriko, an po usin svjetu so šli ku preketi od zapuščenega brega. Se sada smo po svjetu rastreseni. Kada se ustavimo? Iz brega smo paršli an na brieg muorammo se uarnit, zak u brjegu je naše življenje. Odpnimo žvino, u jasla varzimo kjetne, pejajmo jo po ljepi ur na stare police, u host, ku smo djelat u starin cajtu. Cjepimo jabuke, hruške an kistanje, sklenimo z brjegan novo parjateljstvo de bo naša draga vas oživijela. Kožiške korca ratavajo nimar buj čarné, te parve stare hiše se poderaja. Malo cajta je durala dobruota blizu srjebarnega modrasa.

J. Trušnjak.

La sezione dell'Unione Emigranti Sloveni del Friuli V.G. di LIEGI-SERAING (Belgio) ha eletto il suo nuovo Comitato esecutivo

La sezione dell'Unione Emigranti Sloveni del Friuli V.G. di LIEGI-SERAING (Belgio) ha eletto il suo nuovo Comitato esecutivo.

La sezione dell'Unione Emigranti Sloveni del Friuli V.G. di LIEGI-SERAING (Belgio), che raggruppa circa 200 emigranti delle nostre Valli, ha eletto il suo nuovo comitato esecutivo.

Sono state affidate le seguenti cariche:

PRESIDENTE: Tomasetig Pasquale

VICE PRESIDENTE: Trinco Gil-
do

SECRETARIO: Floram Elglio
Cassiere: Tomasetig Mario
Consiglieri: Dr. Clavora Ferruccio - sig. Blanchini Maria.

Il Comitato Centrale augura alla nuova sezione un proficuo lavoro nella lotta per il riconoscimento dei diritti della minoranza etnica slovena nella Provincia di Udine e per lo sviluppo industriale delle nostre Valli affinché i nostri emigranti possano trovare finalmente un posto di lavoro sicuro nella loro terra e porre fine all'emigrazione forzata.

Ado Cont

Profesor Barbina med konferenco «Benečanskih kulturnih dnevov» v Špetru. Predaval je o geografskih aspektih Beneške Slovenije.

Chieste concrete soluzioni...

Continua dalla 3a pagina

problemi finora rimasti insoluti. Nonostante ciò alcuni amministratori di Enti pubblici sostengono ancora che l'organizzazione è una libera scelta. Noi sappiamo, invece, che per la nostra gente non vi è altra strada, non esistendo attualmente nella zona condizioni che ne permettano il suo sviluppo. Dopo il 15 giugno anche da noi qualcosa è cambiato. C'è stata una scelta di prospettiva, più aperta ai problemi dei lavoratori. Una nuova politica per la montagna creerà le condizioni di vita e di lavoro per la nostra gente, eliminando lo squilibrio territoriale, sociale ed economico tra città, pianura e montagna. Per questo sollecitiamo un maggior processo di industrializzazione della nostra terra.

Si tratterà non solo di risolvere i problemi economici, ma anche quelli umani della nostra gente. «Bisognerebbe quindi affrontare a fondo la crisi occupazionale, la crisi turistica, la crisi agricola e organizzare ogni struttura portante della economia per realizzare un piano che possa garantire un vero futuro».

Non si può più pensare alle sole strade, ma bisogna garantire l'occupazione a tutti, creando zone sperimentali, favorendo nuovi posti di lavoro e condizioni attendibili, attualmente sconosciute. Noi siamo, ha continuato, per la collaborazione con i comuni, affinché diventino centri aperti alla discussione e verifica dell'operato, tutelando anche la nostra particolarità etnico-culturale.

L'intervento di Predan Paolo ha illustrato la gravità della situazione. Si licenziano gli anziani per assumere giovani, si licenziano gli operai a salari al di sopra della media corrente per assumere altri a salari più bassi. Vi è cioè una strumentalizzazione del lavoro. Il nostro Governo ci consenta il rientro in Patria, ma non per morire di fame, bensì garantendoci un lavoro.

Ci troviamo, ha sottolineato Chiacig Danilo, riuniti qui in Belgio, dove tanta nostra gente ha perso la vita per procurare un pezzo di pane per i propri figli. «Per le nostre Autorità qui presenti, provenienti dall'Italia, non debba essere ne una gita turistica ne una passeggiata, qui a Tamines! Ma si rendano ben responsabili di prendere immediati provvedimenti di nuovi piani di riforme, per presentarli alla Regione».

Fino ad oggi tutti gli investimenti produttivi sono risultati vani. La nostra terra

è solo una riserva di caccia, un allevamento di cinghiali. Noi invece vogliamo una garanzia di vita. Spero che quanto è stato trattato non debba rimanere qui, ma venga concretizzato.

TIPANA

Umrl je
Valentino Tomasino
Tin Brježan
iz Krnahte

Po vsej Krnahtski dolini in tudi po širši okolici se je kot blisk naglo razširila žalostna novica, da je prenehala biti dobro srce 74-letnega Valentina Tomasina, Tina Brježana iz Krnahte.

Bil je poznan kot pošten mož ne samo v domačih vaseh, ampak tudi po širni furlanski ravnini, ker je bil neutrudljiv kmet na svoji skromni domačiji in tudi posredovalec (mediatore) na vseh trgih za živino, seno, drva in druge pridelke. Vsem je bil dobrodošel, ker je bil vedno dobro seznanjen za vsakdanje tržne cene in vsi so mu vedno verjeli, ker so vedeli, da govore z iskrenim človekom, ki dela v dobro za svoje vasčane.

Tin Brježan, tako so ga klicali vsi, pa je bil tudi narodno zaveden kot malokdo. Preganjan med fašizmom in udeležene narodno-osvobodilnega gibanja tega področja od vsega početka! In kot tak je vzgajal skupno s svojo dobro ženo tudi številno družino. Zahrbna bolezen mu je iztrgala takoj po vojni enega izmed sinov, katerega smrt mu je zadela hudo rano. Toda zaveden rod v Brježanovi družini ne bo nikdar izumrl, ker je vzklil iz zdravih korenin. Prepričani smo, da bo na njegovi mizi, ob obedu, še dolgo časa položen kakšen slovenski časopis, med temi tudi Novi Matajur, kateri je vedno imel pri rokah in se zanimal za novice, če ga ni prejel v točnem roku.

S težkim srcem smo se poslovili od njega v nedeljo, dne 16. novembra popoldne, ko smo ga v velikem številu spremljali iz domače hiše v Krnahti na pokopališče v Viskoršo, kajti ločiti smo se morali od človeka, ki je bil zares zaveden človek, vreden naše zemlje in kateremu obljublamo, da bomo ostali zvesti njegovim idealom.

Globoko užaloščeni ženi, hčeram in sinovom z družinami izrekamo ob tako težki izgubi nepozabnega rajnega naše najgloblje sožalje.

Partizanski pevski zbor iz Trsta nastopil v Krminu

V soboto, 15 oktobra, zvečer je nastopil v gledališču «Verdi» v Krminu partizanski pevski zbor iz Trsta.

V Krminu so posvetili prejšnji teden zaključku proslav 30. letnice osvoboditve.

Priredili so razne politične in kulturne manifestacije.

Partizanski pevski zbor iz Trsta, ki je nastopil v do zadnjega kotička napolnjeni dvorani, je prišel pet na vabilo odbora za proslavo 30. letnice osvoboditve, v katerem so vključeni predstavniki vseh strank ustavnega loka. Že ob prihodu na oder je zaploskala dvorana, prav tako kadar je predstavnik odbora predstavil občinstvu dirigenta Oskarja Kjudra.

Svoj koncert je začel zbor s partizansko balado, zaključil pa z internacionalo. Občinstvo je izvajalce nagradilo za vsako točko z vzkliki in burnimi aplavzi.

Po koncertu so pridržali prireditelji pevce na zakuški. Pri dobri kapljici briškega vina so spet začele odmevati v dvorani partizanske ter druge borbene slovenske in italijanske pesmi. Nato so se pevci razpršili po krminskih gostilnah, v katerih so jih domačini toplo pozdravljali.

Nekje se je oglasila harmonika in spet borbene pesmi. Na koncert je prišlo tudi večje število beneških Slovencev, ki živijo v Furlaniji, pa tudi iz same Benečije.

S svojim nastopom je tržaški partizanski pevski zbor v Krminu še bolj utrdil bratstvo in enotnost med tu živečima dvema narodoma, bratstvo in enotnost, ki je bilo skovano v skupni borbi proti nacifašizmu.

Al bo zadost tabel?

U telih ljepih jesenskih dneh, če se peljete po naših dolinah, boste videli ob cestah postavljene tabele z napisi «Rispettate la proprietà privata e l'ambiente!» (Spoštujte privatno lastnino in okolje!).

Te table so postavili naši komuni, ker so prihajali k nam turisti, ki niso bili preveč «turisti», ljudje z dugimi rokami, ki niso spoštovali privatne lastnine, ki so pobirali kistanj, jabuke, hruške, darva in use drugo, kar jim je paršlo pod roke.

Naši ljudje, posebno pa kumetje, so godarnjali in kleli: «Naj gre tak turizem hudiču u r...», če nam odnaša, namesto, da bi nam parnašu zaslužak!».

Takuo so bli naši komuni parsiljeni postaviti tabele s pozivom, naj se spoštuje privatno blaguo.

Uprašam se: «Al bojo te tabele spoštovane?».

Kadar sem biu še mlad, sem videu en film. U filmu je kazalo, da je biu neki diktator evropske dežele hudo zboleu.

Na svjetu je živeu samuo en zdravnik, kirurg, ki bi ga biu lahko rješiu s težko in komplicirano operacijo u glavi. Ta kirurg je živeu u Ameriki.

Njkega dne se je parpeju z družino pru u tisto evropsko deželo, kjer je biu diktator hudo bolan. Ko je iztopil iz aeroplana, ga je pograbila tajna policija in ga odpeljala na svoj sedež. Družino so zaparli pa na drugem kraju. Ko je protestiral in želeu vjedet, zakaj takuo ravnajo z njim, so mu povjedali, da je njih predsednik hudo bolan in da ga more rešit samuo on. Zagrozili so mu, da če mu ne bo rješiu življenja, ne bo vič videu svoje družine.

Mu ni ostalo drugega, kot da je pregledu diktatorja. Pokazalo se je, da je rjes takuo hudo bolan in da ga more samuo on rešiti.

Prej pa, ko se je lotil operacije, je imeu z diktatorjem takole pogovor: «A takuo je z vami. Se bojite umreti diktatorji, ali ne? Zakaj ne daste ljudem frajnosti in demokracije, kakor mi u Ameriki?».

«Poslušte dohtor - mu je jau diktator - vi lahko daste vašemu narodu frajnost in demokracijo, ker je discipliniran in zdreu za tuo. (Diktatorji usega sveta so usi enaki, usi kompanjani, zanje ni narod nikdar zdreu za frajnost in demokracijo). Naš narod pa ni zdreu za tuo. Če vi postavite u tramvaj tabele, da ne smje obedan pljuvat po tleh, ne bo obedan pljuvu.

Če postavimo par nas tajšne tabele, ne samuo, da bojo še pljuvali po tleh, pljuvali bojo direktno na tabele!».

Tuole mi je paršlo na misu, kadar sem videu te tabele po naših dolinah. Al jih bojo spoštovali, al bojo pljuvali nanje in še naprej kradli naše blaguo?

Bi ne bluo trjeba tabel, če bi ljudem spremenili glave in vjest. Tuole pa je buj težka stvar, kot postaviti tabele. Čeglih so tabele, sem videu u oktoberskih nedeljah pobirati — ne, pardon — krasti naše blaguo!».

Petar Matajurac

BERITE IN
ŠIRITE

«Novi Matajur»

Gospodinje si ne pustijo pomagati

Kaj je to nesmiselno gospodinjstvo udejstvovanje? To je takrat, kadar se morajo tla v stanovanju lesketati kot ogledalo, takrat, ko se pomiva posoda kot pred sto leti, takrat, ko pustimo posteljnino dolge ure na oknu in tako naprej... lahko bi brez truda nadaljevali. Pa poglejmo od začeta: lesketajoča se tla. V času baroka so imeli po dvoranah pod iz umetno zloženih lesenih plošč, ki so jih potem mazali s čebeljim voskom in jih drgnili in drgnili, dokler se niso svetila. Kasneje so tudi v meščanskih hišah začeli loščiti tla. Ko so potem izumili moderne umetne obloge se norenje ni nehalo, šele začelo se je. Izmislili so si nova loščila in gospodinje so zopet drgnile in drgnile, da ne bi

prišle iz vaje. Čemu vse to delo, samo da se bo svetilo? Druga stvar je posteljnina. Naši predniki so spali pod goru pernec, posteljnine in blazin. Nevesta je bila bogata le, če je imela polno skrinjo bale. V tistih časih se ljudje tudi niso posebno pogosto umivali, zato je bilo zračenje posteljnine več kot primerno. Današnje gospodinje se te navade držijo kot klop. Brez razloga (saj je danes zrak več kot onesnažen) zračijo in polagajo rjuhe in blazine na okna. Zakaj? Podobno je s pomivanjem posode. V vroči vodi umita in na odcejalnik položena posoda se kaj hitro suši. Vendar gospodinja uživa, da pokliče koga od domačih, ki to na pol suho posodo potem briše s krpo. To je le stara na-

vada, ki korenini v časih, ko je vode primanjkovalo. Se veliko je takih in podobnih primerov in brez truda bi lahko nadaljevali. Nekdaj so gospodinje čistile in ribale ob sobotah zato, da bi bila na «Gospodov dan» hiša čista. Danes to nima nobenega smisla več, ampak pospravljajo še vedno v soboto, v najboljšem primeru v petek popoldne tja v noč. Ali pa to, da je treba nujno vsak dan očistiti prah. Te fiksne ideje so krive neporočene domače hčere, ki so čakale ženina in so se pač morale nekako zaposliti.

Vendar: danes gospodinje še vedno kupujejo tisto, kar jim daje več dela in dokazujejo sebi in drugim, da so «dobre gospodinje» po starem.

ŽENE NIMAJO POTREBE...

V Dusseldorfu, nemška psihologinja Ursula Dolch, ki vodi posebne študijske tečaje za odrasle, katerih povprečna starost je 62 let, uči kako je treba na miren način prestopiti dobo, ko je človek upokojen. Znano je namreč, da ta prehod od aktivnosti do forsirane neaktivnosti lahko povzroči resne, in včasih tudi težke, psihofizične motnje. Iz teh izkušenj je Ursula Dolch prišla do zaključka: ker se tečaja ne udeležuje nobena ženska, je naravno misliti, da ga ženske ne potrebujejo. Žene, ki so v svojem življenju kje delale izven doma, so vedno delale dvakrat: v fabriki ali pisarni in potem še doma, za moža in otroke.

Ko te žene dosežejo zrelostno dobo za penzion, prav gotovo ne ostanejo neaktivne, brez dela: doma imajo vedno dosti vsakdanjega dela. Morajo še naprej kuhati, prati, likati, šivati, plesti, pospra-

vljati itd., in zato, naj pride morda do zaključka, da je dvojno delo «v naš prid?».

ADA TOMASETIG SVOJEMU OČETU

Mojmu Tat!

«Puj za mano, gremo: sužice so aspahnjene an potkolienčiči!» S'me klicu an smo šli. Po pot, ti, s'mi kazu vse rože an trave. Učiu s'me prestore od jagolc an gob. Za me si brou lilie an prapot mlado. Po ljete s'meu dielu pa cait an za me.

Tu sienc jest san spala ti, s'sieku travo. Na jop sma sediela smo jedli an guoril. Kosa j'počivala na drievedu, senua se j'sušilo na sonc. Kar sonce se j' skriu če za brieg, smo šli čeh studencu po marzlo vođu; z rokam rake smo lovil, počaso smo skale uzdigal. Zazdrienci so piel: so klical jesen. Tu hlieve, na sienu, san te poslušala: si muzu an s'mi pravu od kraja an kraice, od zlatega košpaca, od bielesice. Po zime, na sniegu, smo tiče lovil; zvičer, blizu ognja, smo burie pekli. Usi kupe smo piel: veseli smo bli. S'me navadu, od življenja, te narlieuše reči: ljubit mojo vas, zemio an judi; skarbiet za pravico tih buozih, ki previčkrat po tiho tarpijo.

PIŠE PETAR MATAJURAC

Dragi braucil!

Telekrat mi je parskoču na pomuoč Mario Zuodar iz Pacuha, ki je zapisu za vas njega spomine. Takuo mi je olajšu djelo in se mu prau lepuo zahvalim. Mario piše:

«Vam povjem no malo reči že od puno cajta nazaj, reči, ki se jih spominjam od mojih mladih ljet. Tisti čas sem biu fant in nisem biu še oženjen, takuo sem lahko pohaju okuole in videl kaj se gaja tudi po drugih vaseh. Povjem vam, kakuo je šlo v Dreki, kjer so ljudem dajal kruh. Tisti čas je bila tajšna lakot, da si jo biu lahko uroke parjeu. Z nožam si jo biu lahko na kose rjezu. Tu njo si se zapljetu kot tu pajčevino. Če bi biu teu, bi jo biu lahko nasliku. Morete vjedet, kakuo so čakal težkuo ta kruh ljudje.»

Kamunski možje, potle, ko so se celo noč pogovarjal in kregal, so odločil, da bojo usem dajal kruh. Pustil so ven samuo te bogate iz Petarniela in Šiora iz Laz. Te bogatih je biu no malo ponižan človek in je mučau. Šior pa je biu takuo razkačen, kot da bi ga biu z iglo zboduo u njeq prestor in je reku:

«Kako? Jest bogat? Saj muoram samo bul pozno iti spat in bul zguoda usiat, kot drugi! Če je prau treba, bom Kokuošcem parnesu mal sjerka iz malna, Puham bom dau orjehe, Zajcem an par broskvi, Štoru iz Dreke bom pa gobe nabrau gor u Kode rjan an kadar bo usa tale žvina sita mislim, da mi bojo lahko dali tudi mene kamunski kruh! Takuo je šlo, da so nazadnje kruh usem dajal. (Za Božič an za Veliko noč so dal še marmelado). Ta

kruh so razdajali u Pacuhi tam pri «Utemkrajtih». En dan se je bluo nabralo tolk ljudi, da se je pod njimi udaru, zlomu pod. Nič hudega se ni bluo zgodilo, samuo kajšna žena je bila ranjena. To ni bluo nobene škode. Važno je bluo, da se ni nič hudega zgodilo spodaj prasiču.

Morala:

Če so bli mogli kruh z delom služiti, bi buo zelo bul dober, kot ga zastonj prosit!

Še eno vam bom povjedu za telekrat. Zgodila se je, kar so Dubenci tulil novičam.

Su sem pruoti Dubenjemu in neankrat slišim strašnuo ropotat, garmjet in gučat, kot da bi bli use hudiče iz pakla spustili. «Kaj je to?» sem se uprašu.

Su sem naprej no malo ustrašeno in u tem srečam enega mojšega poznanca, Bepča Burtinovega iz Trbljave. Takoj sem ga uprašu, če vje, kaj se dogaja u Debenjem.

«Al ne veš, da dubenski fantje tulijo novičam?» mi je jau.

«Kako si rekel? Da fantje tulijo? Saj tam pri nas tuli samuo osel (muš) Tonca Hribarja!» sem se mu zasmejav.

«Dragi parjateu, mene se zdi, da tam pri vas živita dva osla! Tukaj tulijo novičam puobje, ker jim niso tjel šti vanke plačjat, ker jim niso tjel za pit plačjat!

«O muoj Bepič, jest bi muoru zmjeraj tulit, ker če bom čaku, da mi plačjajo za pit, se bom zasušu!» sem mu odvarnu.

«Ti, parjateu, boš zmeraj neumen; puobje tulijo, za de bo noviče sram!».

«Koga bo sram? Tiste, ki

tulijo ali noviče?» sem ga še pobaru.

«Parjateu, prosim te, najme jeziti!» je zagodarnjau.

«Nu, ja, Pepč, povej mi pa, kaj je tisti kadiž gor u vasi. Ali mogoče gori kajšna hiša?»

«Ne! To pa je iz cunji porton, ki ga nesejo fantje pred noviči.»

«Kaj pa kadiž?».

«To so pa usmrajena smardila, ki so jih zažgal, da se kadi proti novičam.»

«Če pa se veter oberne?».

«Ga nesejo pa za noviče, za njih harbat.»

«In kadar se noviči tu na ovinku obernejo.»

«Ja, jest mislim, da jim bojo gledal pošljati kadiž pa iz stranske poti.»

«In če pa ta, kakuo si reku, usmarajena smardila jim padejo po tleh, kaj naredijo?»

«Ja, hudič, gor jih poberejo. Z jezikom jih poližejo!».

«Ah, ta je lepa. Pa še kakuo se jim bo odzad kadilo an še dvakrat usmrajeno!».

Nato je Pepč uteku, kot da bi ga bluo štirinajst čebel oklalo. Se donas nisem zastopu za kaj. Morda so se bližale usmrajene smardila. Namesto tulit, novič in fantje skupaj ga pit.

Veselje je v srvu, čeprav se ga ne vid!».

Tu se konča zgodba, ki jo je napisal prijatelj Zuodar. Priznati moram, da piše lepo. Upam, da bo njegov vzgled prebudil še kajšnega lenuha, da bo parjeu za pero in začeu pisat, saj vem, da poznajo naši ljudje puno ljevih zgodb, ki bi jih usi radi brali.

Vas pozdravja vaš
Petar Matajurac

BOJ PROTI KILOGRAMOM

Še imate čas, da si napoveste boj s kilogrammi. Izgubite dva kilogramma na brzi-no! Recimo v soboto in nedeljo, ko ste doma, proste vseh obveznosti. In tu je jedilnik: Zjutraj popijte kozarec soka, pojejte eno jajce in 30 gr sira (nič kruha!). Za kosilo imate 120 gr kuhanega mesa ali ribe, 2 paradižnika in zeleno solato brez olja in spet 30 gr sira. Zvečer pojejte spet 120 gr kuhane kokoši ali mesa, 140 gr kuhane zelenjave (cvetača, zelje). Preden greste v posteljo pa popijte še kozarec mleka. Isto ponovite drugi dan. Ne pijte alkohola, ne uporabljajte ne sladkorja ne masti. S to dieto ne boste imele občutka lakote, pa tudi šibke ne boste.

Pa dosti sreče!

ŽENE IN ŠPORT

Da ne bodo moški mislili, da so avtomobilske dirke prva mesta v kolesarjenju in jahanju rezervirana samo zanje. Tu so tri ženske, ki so v omenjenih disciplinah pustile lepo število moških za seboj. Seveda jih poznate! Dekle v formuli I Lella Lombardi, ki je edina ženska na svetu, ki se lahko meri z najboljšimi vozniki. Druga je kraljica pedalov Maria Cressari, «leteča mamica», ki je bila že mati, ko je v Mehiki dosegla svoj največji uspeh, ki ga doslej ni še nihče podrl. In tretja je seveda Tiziana Sozzi, ki je prva v Evropi in morda tudi na svetu, ki je iznašla nov ženski poklic: jockey.

Da so vse tri postale šampionke, jih je stalo mnogo truda, pa tudi vztrajnosti. Izgleda pa, da jim nobeden ni mogel preprečiti tistega, za kar so se odločile.

KAJ SE JE ZGODILO PO NAŠIH DOLINAH

GRMEK

PRAZNIK 4. NOVEMBRA U KLODIČU

Ljetos je bil u Klodiču praznovan 4. november drugače kot prejšnja ljeta. Praznovan je biu u duhu miru in ljubezni med narodi.

Sindak, ing. Bonini, je imeu zlo važen (important) govor, u katerem je udaru pruoči nacionalizmu in tistim, ki sjejejo razdor in sovraštvo med ljudmi in narodi. Dejau je, da muoramo živjeti u miru in u dobrih odnosih (raportih), s svojimi bližnjimi. Na elementarno, a učinkovito vižo je povjedu razliko, ki je med državu (stato) in nacionalno-stvo.

«Država je ena sama, u njej pa lahko živi vič nacionalnih skupin» je dejal. O troci elementarnih šol so zapeli pred spomenikom padlim tri pjesmi.

«Inno di Mameli», «Il Pieve mormorò» in partizansko «Bella ciao». S tremi pjesmi je nastopu tudi pevski zbor «Rečan». Najprej je zapel pesem črnec v Ameriki «Dio che mattino», dugo furlansko «Stelutis» in tretjo, slovensko «Glejte že sonce zahaja».

Veliko število ljudi, ki je paršlo na praznik, je dugo tuklo na roke šindakovim besjedam, zapjetim pjesmam otruoč in «Rečana».

Zibelka u Lombaju

U Lombaju so se usi razveselil za rojstvo u Flipacovi družini.

To veselje je upravičeno, saj se ni u vasi rodio otrok že puno ljet. Srečna tata in mama sta Rucchin Armando in Paola, ki sta dobila parvega sina. Mali Federico se je rodio u saboto, 25. oktobra, u čedadskem špitalu. Malemu Federiku želimo puno sreče in zdravja u življenju, ki ga ima pred sabo.

SV. LJENART

Praznik patrona

U nedjejo, 9. novembra, so praznovali u Podutani svojega patrona Sv. Ljenarta. Organiziral so tekmo (garo) od briškole in pekli kostanj. Domači pevski zbor pa je poskarbeu za kulturni program in je pjeu na odpartem.

Škoda, da je biu mraz in slaba ura, če ne jih je bluo paršlo poslušat vič ljudi. Tajšne manifestacije je potreba napravit u telem cajtu u zapartih prostorih, a teh, na žalost ni, dokjer ne bo zgrajena kulturna hiša, ki je zida domače kulturno društvo «Circolo Culturale Valli di S. Leonardo».

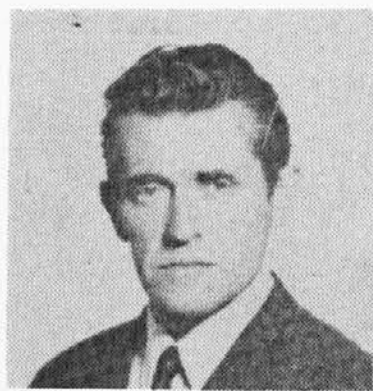
Umaru je Renzo Scaunich Cjepacu

U četartak, 30. oktobra, se je že u jutranjih urah

raznesla po usjeh dolinah žalostna novica, da je na hitro umarl Renzo Scaunich - Cjepacu iz Hrastovjega. Obedan ni teu, ni mogu vjerovat tele novice. «Saj je biu takuo močjan, zdreu in mlad!» - so govorili ljudje. Na žalost je takuo, da kadar je kaj huđega, se pokaže novica zmjeraj za resnično. Umaru je za trombozo. Imeu je 49 ljet. Biu je puno poznan po naših dolinah, kot dobar in pošten prekupac z darvi.

Njega velik pogreb je biu u petak, 31. oktobra, par Sv. Ljenartu. Zapušča še mlado ženo in tri otroke.

Tako huđo prizadeti družini in žlahti izrekamo naše globoko sožalje.

Rajnik Renzo Scaunich.

SREDNJE

SESTAU SE JE KOMUNSKI KONSEJ

U saboto, 15. novembra, popuane je sklicu naš šindak reani konsej. Diskutirali so o sledečem dnevnem redu (orane del giorno):

- 1) Imenovanje predstavnikov u odbor ONMI;
- 2) imenovanje treh članov u komunski odbor ONAIRC;
- 3) imenovanje revizorjev proračuna za ljetu 1976;
- 4) plača šindaku in konseljrem za njih prisotnost;
- 5) sprejetje proračuna za ljetu 1976;
- 6) imenovanje komunske gradbene komisije;
- 7) ustanovitev komunske biblioteke, nje statut in pravila.

Vasi brez vode

Smo usi dakordo, da je voda tisti element, ki je najboljši potreban u življenju. In ker voda manjka po naših vaseh, kakuo čjemo, da ostanejo ljudje. Vas Srednje, središče komunja, tarpji zavoj pomanjkanja vode cjelo ljetu, ko kulki partiske suš. U mjescu oktobru in u parvih 15. dni novembra je manjkala voda tudi u Oblici, Varhu in Malini.

U Srednjem bi voda manjkala, če bi bli postrojeni lorovi (tubature). Načrt (proget) je že napravjen in prošnja na Deželo. Use bi koštalo 15 milijonov lir. Al jih je takuo težkuo dobiti?

OBLICA

Medalja in diploma za Zanuta Vogriča

U nedeljo, 9. novembra, je biu v Vidmu natečaj (concors), ki ga je organiziru ENAL za grafiko, slikarstvo in skulpturo.

Natečaja se je udeležilo nad 200 konkorentov iz cele province. Med njimi je biu tudi Zanut (Giovanni) Vogrič, Ceku iz Oblice, ki živi sada u Čedadu. On se je predstavu kot skulptor. Ne da bi se biu maj učiu, se je sam usposobiu u lesorezu in smo nekatera njegova dela že fotografirali in publicirali u Novem Matajurju, in zatuso je našim braucem že znan.

Na konkuršu u Vidmu je dobiu priznanje: medaljo in diplomu.

DOL. TARBI

Ponoči 12. oktobra zjutraj so dobili na vasi truplo Durjaviča Zanuta. Parjelo ga je slabo, da ni mogu naprej. Zdravnik je konstatiru, da je ponoči zmarznu. Star je biu 45 ljet.

GOR. TARBI

Smart je u kratkem cajtu dvakrat zajela s koso

Se ni biu še posušu grob Bepa Baluša, ko je u našem turnu spet zazvonilo in naznanilo bližnjim novico, da je umaru Chiabaj Zanut - Cjabaju. - Po naših dolinah je poznan pregovor, ki pravi: «Star muora umrjet, mlad pa more!».

Zgleda pa, da zajema smart s koso rajš te mlade, kot te stare. U zadnjih ljetih smo zgubili u naši vasi vič mladih ljudi. Mlad je biu tudi Bepo Baluš, saj je imeu samuo 41 ljet. Puno je djel u belgianskih minierah in prah, ki se mu je nabru na pljuča, ma je parnesu smart.

Zanut Cjabaju pa je učaku visoko staruost. Imeu je 87 ljet. Biu je puno ljet bolan na pastjeji. Buog ga je rješ u tarpljenja 14. oktobra ljetos.

Po dvjeh žalostnih pa vesela novica

U Kurjakovi družini teče nova zibjela. Sandru Stulinu in Beti Timpani se je rodio pru ljep puobič, katerega so okarstili z imenam Fabio. Takuo je sestrica Orieta dobila bratca, ki ga je čakala dugo cajta.

SOVODNJE

MATAJUR

Polaganje kranjceljnu na grob padlih partizanov

Tudi letos smo se na vaht spomnili tistih, ki so padli za našo svobodo, za našo frajnost. Položili smo rože na grob padlih partizanov u Matajurju. Svoj kranjcelj, je parnesu tudi generalni konzul SFRJ iz Trsta, Renko.

DREKA

U saboto, 8. novembra, je na hitro umaru u videmskom špitalu Bernik Zanutič i Barnjaka, dolgoletni komunski impiegat. Star je biu 68 ljet. Ljudje so ga imjeli

radi, saj jim je puno pomagao kot komunski pisarnik.

Pred par ljeti je š u u penzion, a mu ni bluo dano, da bi ga uživau. Njega pogreb je biu u ponedeljek, 10. novembra, popudan na Krasu pri Dreki.

ŠPJETAR

U Špjetru drugo srečanje «Benečanskih kulturnih dnevov»

U petak, 14. novembra, je bluo u Špjetru drugo ljetosnje srečanje «Benečanskih kulturnih dnevov», ki jih organizira študijski center «Nediža».

«Sala Belvedere» je bila takuo puno ljudi, da njose imjeli usi prostora, da bi sedjeli. O socioloških aspektih beneške stvarnosti je govoriu dr. Raimondo Strassoldo, prof. na Inštitutu internacionalne sociologije u Gorici.

O tem bomo vič pisali u drugi številki.

COSTA

Anniversario dell'eccidio nazista Il Comune ricorda i fatti del 9 nov. 1943

Con una semplice ma significativa cerimonia religiosa e la deposizione di una corona d'alloro, il Comune di S. Pietro al Natisone ha dato luogo alla celebrazione del 32° anniversario dell'incendio, da parte dell'esercito hitleriano, di Costa di Vernassino (S. Pietro al Natisone).

In quel tragico giorno tre cittadini di Costa persero la vita, due partigiani vennero fucilati ed il paese venne dato alle fiamme.

Tutta la popolazione fu mandata, terrorizzata, davanti alle mitragliatrici tedesche.

Questi i fatti ricordati dal discorso del Sindaco, cav. Gino Corredig, il quale ha fatto notare come ingenti forze partigiane operassero in tutta la zona, ostacolando l'occupazione tedesca ed il reclutamento dei giovani nelle formazioni fasciste della repubblica di Salò.

Di tali atti di barbarie, quali l'eccidio di Costa, la responsabilità cade tutta sul fascismo, ormai condannato dai popoli che vogliono vivere in pace ed armonia.

Queste le conclusioni del cav. Corredig. Alla cerimonia hanno partecipato, accanto alle rappresentanze delle armi ed ex partigiani, il consigliere provinciale prof. Paolo Petricig, l'assessore comunale Mattelig ed i consiglieri comunali della frazione di Vernassino.

Podbonesec

Demografsko gibanje u mjescu oktobru

Dne 31. oktobra je bluo u podboneškem komunu prisotnih 2093 ljudi.

Rodili so se trije otroci:

Berghignon Dino iz Ruonca, Deganutti Cinzia iz Ščigli in Nemen Laura iz Štupce.

Umarlo jih je 8. Pet moških in tri ženske:

Marseu Romano iz Ruonca (35 ljet), Zorza Giuseppina iz Linderja (83), Klinion Giuseppina iz Tarčete (74), Domenis Mirko iz Ruonca (62), Specogna Giuseppe, ki so ga imenovali vuk iz dolin (63), Klinion Giovanni iz Ščigli (52), Blanchini Bruno iz Krasa (72) in Crucil Terezija iz Linderja (91).

Poročil se je samuo en par in še ta ni biu domač.

U Landarski jami sta se poročila Mangano Loris iz Čedada in Perigoj Marina iz Krmina.

ŠČIGLA

Oproščena (assolta) ošterica Elda Rajz

U srjedo, 22. oktobra, je imela na Preturi u Čedadu proces Elda Raiz, ki ima oštarijo u Ščiglah. Kot je znano, so ji bli lansko ljetu zaparli oštarijo in so jim jo odparli potle, ko so protestirala usa kulturna društva iz Benečije.

Eldo Raiz so tožili, da je 28. aprila 1974. ljeta točila alkoholne pijače u kuhinji, ko so oddajali po televiziji neko športno igro.

Pretor jo je spoznu za nadužno in jo oprostil (assolta), ker ni zakrivila dejanja. Branu jo je advokat Della Torre.

DOL. MARSIN

U četartak, 13. novembra, sta se poročila u Marsinu Ornella Gorenzschach in Gian Paolo Crucil iz Loga; ona stara 19 ljet, on pa 25. Žlahta in prijatelji jima želijo puno sreče, zdravja in veselja u njih skupnem življenju.

TIPANA

PROSNID

Zaparli so «asilu»

Pred kratkem so u Prosnidu zaparli otroški vartec (asilu) zavoj pomanjkanja otrok. Oblasti pravijo, da se ne more daržati odpartega «asila», če ni u njem usaj 15 otruoč.

Če so bli poskarbeli, da bi bli ostali naši ljudje doma, bi bli donas šuole in «asilu» puni otruoč.

Srečni jagri: Gildo Carlig iz Ošnjega. Simaz Lucian iz Gor. Mjerse in Chiabai (Tinet) iz Sovodnjega.

KOBARID

Kot usako ljetu so tudi ljetos naši šindaki, konseliri in drugi ljudje počastili spomin padlih sudatov iz parve uejske, ki so pokopani u kobariški kostnici. Videli so, da je pred kratkem strela poškođovala spomenik.

Za njega postrojitev bo trjeba vič denarja. Zatuso bo poskarbeu italijanski konzulat u Kopru.

ČEDAD

U petak, 7. novembra, je šla delegacija beneških Slovencev u Trst, kjer jo je sparjeu predsednk deželne ga sveta (regiona) Arnaldo Pittoni in načelniki svetovalskih skupin, kakor poročamo na drugem mestu našega lista.

Delegacija beneških Slovencev je seznanila deželne predstavnike o težki situaciji in o nerešenih problemih Benečije.

Tako predsednik Pittoni, kot načelniki svetovalskih skupin, so objavili, da bojo pomagali beneškim Slovencem.

PRAPOTNO

Uejska med jagri in merjasci (cinghiali) blizu Stare gore

U nedeljo, 16. oktobra, so se «popadli» jagri in te duji prasiči u hosti blizu Stare gore.

Znau je, da jagri pravijo debele, buj obiuo kot je, a telekrat jim lahko vjerjemo. Pravijo, da se je zbralo u host nad 50 «cinghialu», jagru pa je bluo puno manj. Na terenu so pustili 8 «bratov».

Najbolj srečni so bli jagri iz Prapotnega, ki so ustrelili 6 «cinghialu». Jagri, ki niso streljali zastonj so:

Benet iz Prapotnega, Lesizza Ugo iz Oborč, Zorzeti Franco iz Špese, Renzo Pizzulin iz Prapotnega in Floreancig Alvisio iz Kovačevcev.

Jagram iz Prapotnega so priskočili na pomoč tudi tisti iz Sv. Ljenarta. Usak po adnega «cinghiala» sta ubila Gildo Karlič iz Ošnjega in Bruno Chiuch iz Dolenjanega. Gildo Carlig ni biu srečan s te dujimi prasiči samuo telekrat. Še jih je ustrjelu.